

De Eerste Nederlandse School in Boston

Peuterbeleidsplan 2017 - 2018

Eerste Nederlandstalige School in Boston (ENSiB)

Voorwoord

Dit peuterbeleid vormt de basis voor de lessen aan de leerlingen van 2,5 tot 4 jaar op de eerste Nederlandstalige school in Boston (ENSiB). Vanuit de uitgangspunten en doelstellingen genoemd in dit beleidsplan ontwikkelen we een weekplanning waarvoor we de methode *Puk & Ko* gebruiken. Om de vaardigheden en voortgang van de peuters in kaart te brengen maken we gebruik van observatielijsten.

Als basis voor het ENSiB peuterbeleid hebben wij gebruik gemaakt van het voorbeeld peuterbeleid dat door het Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB) werd opgesteld.

Inhoud

Inleiding	4
Visie en doelstellingen	4
Leerkracht/kind ratio	5
Aannamebeleid	5
Duur per week en dagschema	5
Cultuurdagen	5
Gericht ouderbeleid	6
Methode/invulling programma	6
Volgen en registreren van de ontwikkeling	7
Afspraken met groep 1/2 over de doorgaande lijn	7
Lokaal en Buitenspeelruimte	7
<i>Bijlage 1: Taalontwikkelingsdoelen einde peuterperiode</i>	8
<i>Bijlage 2: Observatielijst peuters</i>	10

Inleiding

Nederlandse Taal en Cultuuronderwijs (NTC) voor peuters (2,5–4 jaar): kansen vroeg grijpen

Kinderen die opgroeien in een meertalige omgeving krijgen als vanzelfsprekend een rugzakje taalvaardigheid mee. Wanneer ze vanaf jongs af aan twee of meer talen om zich heen horen, gaan kinderen deze talen vanzelf herkennen, begrijpen, ontwikkelen en, als het taalaanbod in de verschillende talen voldoende aanwezig is, ook spreken. Voor Nederlandssprekende ouders met jonge kinderen in het buitenland liggen een aantal kansen voor het grijpen:

- In een NTC-peutergroep worden kinderen in een vroeg stadium een extra impuls van Nederlands taalaanbod geboden;
- Onderzoek heeft bewezen dat een vroege start van (taal)onderwijs een positief effect heeft op de taalontwikkeling van het kind. Hoe jonger kinderen worden gestimuleerd in het begrijpen en spreken van Nederlands in een meertalige omgeving, hoe beter. Tot het vierde levensjaar is het brein het meest gevoelig voor het leren van taal;
- Jonge kinderen imiteren veel, vooral leeftijdsgenootjes. Daardoor worden in een peutergroep kinderen op een andere manier gemotiveerd dan in de thuissituatie om Nederlands te begrijpen en te spreken;
- Peuters wennen alvast aan de sfeer, omgeving en cultuur van ENSiB;
- De ENSiB en ouders worden al in een vroeg stadium partners in (meer)talig opvoeden, waarbij ouders ideeën krijgen voor het stimuleren van de Nederlandse taalontwikkeling thuis en waarbij de school al in een vroeg stadium zicht krijgt op de Nederlandse taalontwikkeling van de leerling.

Visie en doelstellingen

Wij stimuleren doelgericht de moedertaalontwikkeling van jonge kinderen door samen te spelen, ervaren en beleven. Plezier in taal(activiteiten) staat centraal, waarbij kinderen kennismaken met routines rondom mondelinge taal en geletterdheid, die worden uitgebouwd in groep 1 /2 en verder. De school verzorgt op woensdag (2u/week) en zondag (3u/week) activiteiten die passen bij onderstaande doelstellingen:

- Ervoor zorgen dat NTC Richting 1- en NTC Richting 2-leerlingen kunnen aansluiten op het onderwijsprogramma van de Nederlandse basisschool;
- Ouders informeren over de taalontwikkeling van hun kind en de onderliggende taaldoelstellingen die spelenderwijs op school worden aangeboden (via de website en tijdens een ouderavond), alsook ideeën en adviezen geven voor het stimuleren van het Nederlands thuis;
- Het creëren van een veilig, Nederlands pedagogisch klimaat, waarbij sociale interactie veel aandacht krijgt;
- Het bevorderen van de communicatieve redzaamheid van kinderen (opdrachten begrijpen, hulp vragen, iets vertellen of beschrijven, enz.);

- Kinderen kennis laten maken met de Nederlandse en Vlaamse cultuur, via groepsactiviteiten.

Leerkracht/kind-verhouding

Er zijn maximaal 12 peuters per groep. De bezetting daarbij is minimaal één leerkracht, en vanaf 5 kinderen zal er een extra helpende volwassene aanwezig zijn.

Aannamebeleid

Er zijn twee voorwaarden voor toelating tot de ENSiB Peutergroep: (1) de peuter is tweeënhalf jaar of ouder op 1 september van het betreffende schooljaar; en (2) minstens één ouder spreekt Nederlands en is in de gelegenheid om thuis Nederlands te spreken met het kind. Dit wordt bij het intakegesprek afgesproken met de ouders.

Bij binnenkomst wordt de Nederlandse taalontwikkeling van het kind in kaart gebracht. Het is daarbij belangrijk de verwachtingen en rollen van de ouders ten aanzien van de Nederlandse taalontwikkeling van hun kind te bespreken. De voortgang van het kind wordt tijdens de schoolperiode gevolgd. Mocht het blijken dat een kind zich niet veilig voelt in de groep of door zijn/haar gedrag onveiligheid veroorzaakt wordt voor andere kinderen in de groep, kan worden besloten de plaatsing te beëindigen. Indien een kind onverhoopt en structureel achter blijft, dan bezint de school zich samen met de ouders op mogelijke extra ondersteuning. In het uiterste geval kan worden overwogen om het volgen van de lessen te beëindigen. Als aan het einde van het schooljaar blijkt dat een kind niet voldoende vooruitgaat, zelfs na een speciaal handelingsplan, kan de school besluiten het kind niet meer tot het volgende jaar toe te laten.

Duur per week en dagschema

De peutergroep vindt tegelijk plaats met de andere klassen van de ENSiB: elke woensdag van 4 tot 6 pm of elke zondag van 1 tot 4 pm.

Voor elke les wordt een lesplanning gemaakt met de gestelde doelen, de aangeboden thema's en een tijdsschatting van de verschillende activiteiten.

De leerkracht wordt bij een groep van 5 peuters of meer bijgestaan door een hulpouder. Hulpouders staan de leerkracht bij met het klaarzetten en opruimen van materialen, en helpen de peuters met handen wassen, eten, drinken, wc-moment, enz.

Cultuurdagen

Vier keer per jaar organiseert de ENSiB een cultuurdag. Dit zijn door het jaar heen de Kinderboekenweek (oktober), Sinterklaas (december), ik hou van Holland/België (maart) en Koningsdag (april). Over het algemeen bestaat zo'n dag uit taallessen die 2 uur duren en een cultuurgedeelte die 3 uur duurt. Op deze dagen wordt er altijd een programma aan de peuters aangeboden. Aanwezigheid is niet verplicht voor peuters, gezien het een lange dag voor hen kan zijn. Als een cultuurdag nadert kunnen interne en externe ouders zich inschrijven.

Gericht ouderbeleid

Als ouders nieuw zijn op de school, zal er voorafgaand aan de start van de peuter in de peutergroep een gesprek plaatsvinden met de onderwijscoördinator.

Hierbij komt ter sprake:

- het niveau van Nederlands besproken van de peuter
- het aanbod van ENSiB aan peuters
- de verwachtingen/doelstellingen van ouders
- de verwachtingen van ENSiB t.o.v. ouders.

De leerkracht zal bij instroom van een peuter ouders specifiek op de hoogte brengen van de inhoud van de lessen, en organisatorische zaken als wegbrengen en ophalen, wat te doen bij zieke kind, contact ouders-leerkracht, ouderavond.

Ouders zullen niet aanwezig zijn tijdens de peuterles. De eerste twee lessen van het schooljaar willen we ouders de mogelijkheid bieden om met hun kind in de les aanwezig te zijn indien dit nodig blijkt. Zo kunnen ouders een kijkje nemen in het lokaal en kan de peuter wennen aan de nieuwe situatie. Mocht een peuter niet direct de hulp van een ouder nodig hebben, adviseren wij om niet te lang bij die eerste lessen te blijven. Uit ervaring weten wij dat dit beter is voor de klassituatie.

Ouders zijn elke les welkom om hun kind tijdens de inloop in de klas te brengen. Tijdens deze inloop is er tijd voor een korte overdracht van ouders naar de leerkracht toe. Aan het einde van de les kunnen de ouders hun kind weer ophalen in de klas. Ouders zijn welkom als de leerkracht de deur open doet.

De leerkracht houdt ouders maandelijks via email op de hoogte van de thema's die in de les aan bod komen. Daarnaast is er twee keer per jaar een 10-minutengesprek met ouders en leerkracht, waarbij de ontwikkeling van het kind wordt besproken. Indien nodig kunnen ouders de leerkracht ook buiten school contacteren via email.

De leerkracht kan periodisch initiatieven aanreiken om het gebruik van de Nederlandse taal thuis te stimuleren (bijv. uitlenen van boeken, doorsturen van beeldmateriaal, doorgeefknuffel met dagboek).

Methode/invulling programma

In alle activiteiten die worden aangeboden in de peutergroep staan plezier, spel en beleving centraal. Op die manier ontstaat voor jonge kinderen ruimte om hun taal te ontwikkelen: door uit te proberen en te experimenteren en daar weer feedback op te krijgen.

Het lesprogramma wordt met dit uitgangspunt ingevuld tijdens:

- terugkerende rituelen en routines, bijvoorbeeld: de welkomstkring, tussendoortje eten, opruimen, afsluiting;
- een inloop waarbij kinderen kunnen kleuren of een boekje lezen (zo mogelijk starten met ouders, die op een gegeven moment vertrekken);
- doelgerichte activiteiten, die passen binnen de doelstellingen. Hierbij wordt de methode *Puk & Ko* gebruikt. Onder doelgerichte activiteiten vallen liedjes, klankspelletjes, bewegingsactiviteiten, knutselactiviteiten, spel met materialen, voorlezen, drama, enzovoort. Vaak zijn deze activiteiten thematisch gekozen en uitgewerkt.

De peutermethode *Puk & Ko* biedt een aanbod waarbij alle taalontwikkelingsdoelen voor het jonge kind zijn uitgewerkt. De leerkracht bepaalt welke thema's en activiteiten uit de methode passen bij de belevingswereld en leerbehoeften van de kinderen. Ze beschrijft de keuzes voor activiteiten in een weekplanning, zodat vastligt welke activiteiten met onderliggende taalontwikkelingsdoelen zijn aangeboden binnen een bepaalde periode. Ook wanneer een leerkracht deels met eigen thema's werkt, wordt het lesaanbod inclusief taalontwikkelingsdoelen in een dagplanning vastgelegd.

Volgen en registreren van de ontwikkeling

Twee keer per schooljaar wordt een peuterobservatielijst afgenomen op gebied van spraak-taalontwikkeling en sociaal emotionele ontwikkeling. Het observatieformulier zal aangepast zijn aan de relevantie binnen de NTC-setting waar de peuters mee te maken hebben. De observaties worden ook twee keer per jaar met de ouders besproken in het 10-minutengesprek.

Wanneer er zorg is over de (taal)ontwikkeling wordt deze met ouders gedeeld en wordt besproken en vastgelegd wat de extra aanpak op de peutergroep zal zijn en wat de ouders thuis oppakken. Na een afgesproken periode wordt deze aanpak met de ouders geëvalueerd.

Afspraken met groep 1/2 over de doorgaande lijn

Voor een soepele doorstroom van de peuter naar de kleutergroep worden afspraken afgestemd en vastgelegd rondom:

- aanpak van ouderbetrokkenheid;
- keuze van thema's en onderdelen uit de peuter- en kleutertaalmethode;
- dagritmepakket en andere visuele ondersteuning van de leeromgeving;
- regels, rituelen, signaal liedjes rondom binnenkomen en weggaan, opruimen, eten en drinken etc;
- vorm van overdracht van leerling gegevens.

Lokaal en Buitenspeelruimte

Het lokaal waarvan we gebruik mogen maken in de British International School in Boston (BISB) is geschikt voor peuters. Dit betekent dat de toegang tot het peutertoilet zich in het lokaal bevindt, en ook de doorgang naar het plein is in het lokaal.

Bijlage 1- Taalontwikkelingsdoelen einde peuterperiode

(Bronnen: Peuterstappen CED en SLO taaldoelen jonge kind. Zie <http://www.slo.nl/jongekind/doelen> en als uitwerking daarvan de CED-ontwikkelijijn taal van Peuterstappen: <http://www.leerlijnen.cedgroep.nl/peuters/leerlijnen-peuters.aspx>)

Aan het einde van de peuterperiode bij ENSiB hebben de kinderen de onderstaande doelen aangeboden gekregen.

Voor doorstroom naar groep 1 verwachten we:

Van de R1 kinderen dat ze 80% of meer beheersen binnen de beide onderdelen mondelinge taalvaardigheid en ontluikende/beginnende geletterdheid.

Van de R2 kinderen dat ze 65% tot 80% beheersen binnen de beide onderdelen mondelinge taalvaardigheid en ontluikende beginnende geletterdheid.

Mondelinge taalvaardigheid

Woordenschat en woordgebruik (Passieve woordenschat)

Heeft een passieve woordenschat van gemiddeld 4000 woorden (bijvoorbeeld te meten met de TAK);

Kent het verschil tussen ik, jij, hij/zij;

Wijst verschillende voorwerpen en handelingen aan waar een klein verschil tussen zit (bekers met meer en minder vloeistof, hogere en lagere tafel).

Woordenschat en woordgebruik (Actieve woordenschat)

Gebruikt nieuwe geleerde woorden in zinnen;

Gebruikt bijvoeglijke naamwoorden (bijv. kleine, rode);

Vult zinnen met een functioneel aspect aan d.m.v. woorden, wijzen of gebaren (bijv. Pas op ik kom er aan. Ik druk op de ... [toeter]);

Gebruikt *die* en *dat* met een zelfstandig naamwoord (die jongen, dat meisje);

Heeft een actieve woordenschat van gemiddeld 2000 woorden;

Gebruikt onbepaalde voornaamwoorden (iedereen, alles);

Gebruikt het woordje 'er' (bijv. 'Er zit een poes in de tuin').

Uitspraak

Heeft 75% van de klinkers en medeklinkers van het Nederlands taalsysteem verworven;

Heeft nog moeite met clusters van medeklinkers (bijv. zegt 'tap' ipv. 'trap');

Laat laatste medeklinker soms nog weg (vooral 'l' en 'r', zegt bijv. 'kame' ipv. 'kamer');

Laat onbeklemtoonde lettergrepen niet langer weg (bijv. zegt niet langer 'naan' maar 'banaan').

Luisteren

Kan enkelvoudige instructie begrijpen en uitvoeren;

Luistert naar een ander;

Luistert naar een op de leeftijd afgestemd verhaal en ontwikkelt verhaalbegrip door het interactief voorlezen;

Luistert naar een op de leeftijd afgestemd radiofragment/ televisiefragment/ gesproken tekst op internet.

Vloeiend en verstaanbaar vertellen en gesprekjes voeren

Maakt in een gesprek met een bekende volwassene wensen of gevoelens kenbaar;

Vertelt wat hij die dag heeft gedaan (bijv. 'ik speel buiten' of 'kijk eens wat ik heb gemaakt');

Voert een gesprekje met een ander kind (bijv. 'heb jij ook een jas? Welke jas is dat? Is dat geel?');

Vertelt iets in de kring/aan tafel als hij daartoe wordt uitgenodigd;

Geeft antwoord op aanwijsvragen, luistervragen, voorspelvragen, keuzevragen en wie/wat/waar-vragen.

Vloeiend en verstaanbaar vertellen en gesprekjes voeren (Zinsbouw)

Maakt vierwoord-zinnen;

Maakt eenvoudige samengestelde zinnen (en..., dan..., toen..., en dan..., en toen...);

Gebruikt het persoonlijke voornaamwoord *ik* en *jij*;

Maakt zinnen met een vervoegd werkwoord (bijv. Peter heeft zuiger uit(ge)daan);

Gebruikt verleden tijd, bijv. 'We gingen wandelen', nog moeite met onregelmatige werkwoorden ('ik loopte').

Mening uiten en vragen stellen

Stelt wie, wat, waar, waarom vragen om ergens meer over te weten te komen;

Vraagt om herhaling wanneer iets niet wordt verstaan (wat? hè?), vraagt om hulp;

Stelt een vraag aan een onbekende in een vertrouwde omgeving (wie ben jij?).

Ontluikende- en beginnende geletterdheid

Oriëntatie op boek en verhaal en leesplezier

Beleeft zichtbaar plezier aan voorlezen, boeken en rijmpjes;

Pakt met regelmaat een boek om zelf in te kijken of te lezen;

Kiest aan de hand van het plaatje op de omslag zelf de boeken uit die hem aanspreken;

Vertelt een verhaal na aan de hand van de plaatjes in een boek;

Doet de leerkracht na als ze stukjes uit het boek uitbeeldt;

Ontdekt de structuur in verhalen;

Kan de inhoud van het boek al een beetje voorspellen op basis van de omslag (het plaatje).

Oriëntatie op geschreven taal (geen prioriteit, gebeurt ook op dagschool)

Benoemt dat tekens gebruikt worden om iets te vertellen of leren;

Legt m.b.v. een volwassene, eigen boodschappen in een primitieve 'geschreven' versie vast;

Ervaart dat dingen die je zegt, opgeschreven kunnen worden;

Ervaart dat dingen die opgeschreven zijn je iets kunnen leren.

Klank bewustzijn en het alfabet (fonemisch bewustzijn en het alfabetisch principe)

Weet dat letters de geschreven weergaven zijn van klanken ("leest net alsof");

Wordt zich bewust van klanken in woorden (dat bijv. eigen naam begint met een 'k');

Doet mee met spelletjes rondom taal (bijv. het afmaken van het laatste woord in een liedje);

Herkent symbolen, bijvoorbeeld de P van parkeren, de L van lesauto);

Rijmt op een éénlettergrepig woord (bus – kus).

Bijlage 2 - Observatielijst taalontwikkeling peuters ENSiB

Als bron voor de observatielijst hebben we gebruik gemaakt van de 'analyse doelen jonge kind *Puk & Ko* observatielijst' die op de website van SLO Nationaal expertisecentrum te vinden is, via deze [link](#).

Aangeboden= • In ontwikkeling= / Beheerst= X

Het kind ...	<i>datum winter</i>	<i>datum lente</i>
MONDELINGE TAALVAARDIGHEID		
Woordenschat en woordgebruik		
Heeft een passieve woordenschat van gemiddeld 4000 woorden.		
Heeft een actieve woordenschat van gemiddeld 2000 woorden.		
Gebruikt woorden in een andere situatie.		
Gebruikt steeds meer verschillende en complexere woorden.		
Kent het verschil tussen ik, jij, hij/zij.		
Gebruikt verleden tijd.		
Gebruikt onbepaalde voornaamwoorden.		
Gebruikt bijvoeglijke naamwoorden.		
Gebruikt het woordje er.		
Heeft 75% van de klinkers en medeklinkers van het Nederlands taalsysteem verworven.		
Vloeiend en verstaanbaar vertellen		
Maakt zinnen met een vervoegd werkwoord.		
Maakt eenvoudige samengestelde zinnen.		
Maakt vraagzinnen.		
Kan praten over thema's buiten het hier en nu.		
Heeft nog moeite met langere zinnen.		
Maakt nog regelmatig fouten met onregelmatige werkwoorden.		
Vertelt over wat hij gedaan of meegemaakt heeft op verstaanbare en begrijpelijke wijze.		
Benoemt en beschrijft alledaagse aspecten, zoals mensen, plaatsen en		
dingen.		
Beschrijft een aantal veel voorkomende handelingen, zoals eten of naar bed gaan.		
Luisteren		
Kan enkelvoudige instructie begrijpen en uitvoeren.		
Luistert naar een op de leeftijd afgestemd verhaal en ontwikkelt verhaalbegrip door het interactief voorlezen.		
Luistert naar een op de leeftijd afgestemde radio/televisiefragment/gesproken tekst op internet.		
Luistert naar een ander.		

Gesprekjes voeren		
Kan een gesprek voeren met leidster en een ander kind		
Kent enkele gespreksregels		
Reageert spontaan op ander kind of leidster.		
Geeft antwoord op vragen van de leidster of ander kind.		
Wie-, wat-, waar-vragen.		
Aanwijsvragen.		
Luistervragen.		
Voorspélvragen.		
Keuzevragen.		
Mening uiten en vragen stellen		
Leert vergelijkingen te maken en zijn mening te geven		
Stelt vragen om ergens meer over te weten te komen: wat, wie, waar, waarom.		
Vraagt om hulp.		
ONTLUIKENDE EN BEGINNENDE GELETTERDHEID		
Leesplezier		
Beleeft zichtbaar plezier aan voorlezen, boeken en rijmpjes.		
Oriëntatie op boek en verhaal		
Ontdekt de samenhang tussen illustratie en tekst.		
Heeft ervaring opgedaan met boeken en de manier waarop boeken (voor)gelezen worden.		
Ontdekt de structuur in verhalen.		
Kan de inhoud van het boek al een beetje voorspellen op basis van de omslag van het boek.		
Kan een verhaal na vertellen aan de hand van een plaatjesboek.		
Kan de leidster nadoen als zij stukjes uit het boek uitbeeldt.		
Oriëntatie op geschreven taal		
Ontdekt dat tekens gebruikt worden om iets te vertellen of leren.		
Ervaart dat dingen die opgeschreven zijn je iets kunnen leren.		
Ervaart dat dingen die je zegt, opgeschreven kunnen worden.		
Ontdekt het verschil tussen 'lezen' en 'schrijven'.		
Bladert door (prenten)boeken en speelt alsof hij eigen en andermans teksten kan 'lezen'.		
Kan, met behulp van volwassenen, eigen boodschappen in een primitieve 'geschreven' versie vastleggen.		
Fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe		
Wordt zich bewust van klanken in woorden.		
Doet mee met spelletjes rond taal.		
Ontdekt de relatie tussen klanken en letters.		
Doet ervaring op met rijmen.		
herkent symbolen.		

TAALBESCHOUWING		
Is op speelse wijze bezig met taal.		
Wordt zich bewust van eigen taalgebruik.		
Wordt zich bewust dat je over taal kan praten.		